

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díjak:		A társulat minden rendű tagjai a lapot tagdíjaikért kapják.	A lap szellemi részét illető cikkek a szer- kesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénz- tári, — az esetleges reklamációk pedig kiadóhivatrainak küldendők.
Egészévre — — — — —	8 kor.	—	
Félévre — — — — —	4 „	—	
Negyedévre — — — — —	2 „	Kéziratokat nem adunk vissza.	

Az országos autonómiai kongresszus.

Méltóságteljesen folynak az autonómiai kongresszus tárgyalásai. Papi és világi képviselőink a legnagyobb jóakarattal, igazi kath. érzülettel, férfiasan munkálkodnak s igyekeznek az ellentéteket kiegyeztetni s legjobb meggyőződésük szerint az autonómiát megalkotani. A szónokok nem vitatkoznak egymással, hanem csak nézeteiket mondják el a 27-es bizottság két javaslatáról s esalatköznak egyikhez vagy másikhoz. Az általános vita tárgyait nagy vonásokban megjelölte megnyitójában a bíboros-hercegprímás. A főkegyuri jog, az egyház hierarchikus szervezete s az államnak főfelügyeleti joga azok, a mikről a javaslatokon kívül a legtöbb szó esik. De nem kisebb jelentőséggel tárgyalják az egyes felszólalók a kath. alapok kiadatását, az általános és közvetlen szavazati jogot (ezt a kisebbségi javaslat ajálja) s végül az egyházmegyei autonómiát. Az általános vita után szándéka volt a kongresszus egy tekintélyes részének mindjárt megkezdeni a részletes vitát. Ennek a megakadályozását célozta Horánszky szombati indítványával, mely szerint az általános vita után válasszon a kongresszus egy bizottságot, a mely a többségi javaslat alapján az illetékes tényezőkkel tárgyaljon. Ha ez a javaslat keresztül megy, az autonómia ügye újból pihenni fog. A vitáknak egyik legkényesebb pontját a főkegyuri jog képezi. A felelős kormány, a mint eddig volt, részt követel magának abból ezentul is; s szónokok jobbara ugy nyilatkoznak, hogy az a felségnek mint apostolikirálynak a joga, s az mint ilyen nem egyenlő a többi felségjogokkal, e mellett szól történeti keletkezése és gyakorlása, épen azért bármint volt az alkotmányos életünkben, azt ezután az autonómiának kell birnia és gyakorolnia az apostoli királynak mint főkegyurnak átengedése folytán. A hierarchikus szervezetről és a kormánynak

főfelügyeleti jogáról nincs kétség. Az állam által kezelt kath. alapoknak az autonómiához való átalakulását is sürgetik a felszólalók, sokan ehhez kötik az autonómia létrejövését, eddig még csak egy kongresszusi tag beszélt ugy, hogy belemegy az autonómiába a kath. alapok kiadása nélkül is.

Minket erdélyieket legközelebről a kongresszus tárgyalásaiból az egyházmegyei autonómiáról való viták érdekelnek. Az általános és közvetlen választási jogon kívül tudvaleg a kisebbségi (Györfy-féle) javaslat épen az egyházmegyei autonómia szervezetét illetőleg tér el lényegesebben a többségi (Hoványi-féle) javaslatról. A kisebbségi javaslat az egyházmegyei autonómia szervezetére nézve az erdélyi szervezetet vette mintául.

Az erdélyi külön autonómiai szervezetről még ugyan nem esett szó a kongresszuson, de azonkívül már volt szó annak elejtéséről. „Erdélynek Magyarországgal való uniója — ugymond Bubicus püspök ismeretes memorándumában — az egyház szervezeti téren is meg kell valósulnia, s így kívánatos, hogy a magyar állam egész területén egységes legyen az egyházi kormányzat.“ Az erdélyi egyházmegyei autonómia ellen felhozzák továbbá azt is, hogy az nagyon protestáns színezetű. Ezt a protestáns fulánkot akarja kivenni az egyházmegyei autonómia szervezetéből egy előkelő egyházi férü, mikor ezeket mondja: az egyházmegyei státus tagjait a kath. közönség választja meg, de a tevékenység a megfelelő körben csak azért és csak oly mértékben illeti meg őket, a mivel és a a mely mértékben őket a püspök felruházza.

A mi autonómiánk specialis helyzetünkben fejlődött ki azzá, a mi. Modern jogi fogalmakat használva, azt mondhatjuk, hogy nálunk a püspök uralkodik, de nem kormányoz. Ezt nevezik a magyarországi testvéreink protestáns fulánknak. Kár ugy félni e fulánktól.

Püspök urunk mellett hat kiváló tagja van státusunknak jelen az autonómiai kongresszuson, azt hisszük, hogy majd a részletes vita folyamán védelmére fognak kelni autonómiai szervezetünknek, mert nagy kár volna, ha az ösöknek ezen alkotását, melynek újszólván mindenünket köszönhetjük, csak könnyedén skartba tennék. Schlauch bíboros püspök gondolata is autonómiánk mellett szól. Ide is iktatjuk azt: „Valjon nem lehetne-e konsideracioba venni az erdélyi autonómiának kiterjesztését egész Magyarországra, természetesen bizonyos korrekturával.

Nem lenne teljes az országos autonómiai kongresszusról összeállított értesítésünk, ha meg nem emlékeznénk Ugron Gábornak a hétfőn tartott magasröptű beszédjéről. Ez a fenomenalis férfiú, kit büszkén valunk a magunkénak s ki a társadalmi és politikai élet minden terén társai közül jól kiválik, e napon nem csak mint tiszta világos fő és sokat merő szív, nemcsak mint jogbölcselő, történész és a jövőbe látó politikus, hanem mint egyházát rajongásig szerető igaz katolikus hívő is szólott. Egyes kijelentései mint: — Legyen vége a katolikusok gyávaságának — s az alkotmányos aera óta a katolikusok mindig szemmel tartanak és üldöztetnek — katolikus szálló igék lehetnének, Az pedig, hogy „függetlenségi elveimért nem szenvedtem annyit mint azért, hogy katolikus vagyok“ — megdöbbentő és veséig ható igazság Mária országában. És kinek ne remegne meg a szíve Ugron azon mondására: „hiszi-e a kongresszus, hogy az egyházpolitikai törvények a kath. egyházra nézve annyira sérelmes módon koncipiálhatók lettek volna, hogyha a magyar kath. egyház híveinek érzete fel lett volna ébresztve? Ha a kath. hívők értelmisége összetömörült volna? látja a nép, hogy az intelligenciája törődik egyháza érdekeivel? Ha minket a templomban lát imádkozni és felismeri a maga vezetőit ugy a templom falai közt, mint a községháza és a megyeháza falai közt, mi lett volna ennek a következménye? Így beszélt Ugron Gábor tovább is, különösen a keresztény nevelés és oktatásról, a keresztény vallás egyenlőségi tanáról. Ugy mondják, hogy az egész kongresszust magával ragadta s még a nehezen hevülő püspökök is tapsoltak. Mi pedig újra meg újra átolvastva e hatalmas beszédet, ámulva és reményteljesen sóhajtottunk fel, hogy e fényes elme mit tehetne a szerinte is üldözött, kigunyolt catholicismusért. Ugron Gábor nem kitérő ruhadarab, ő nemcsak a szó, hanem a tett embere is. Tegyen!

E.

Bolla Márton mint kolozsvári tanár és házfőnök 1776—1799.¹⁾

Bolla Márton 1751—1831. terjedő életének szép részét Kolozsvárott töltötte; és pedig: tagja volt a „Familia prima“-nak, Gállya lelkés csapatának (1776/7) és megvált a háztól mint annak érdemesült főnöke 1799 őszén. Utóda 1799—800. Farkas Lajos.

1776/7. P. Martinus Bolla a Conceptione BVMAe Professor Poeseos, Oratorii Humanistarum Praeses, Praefectus Convictorum sibi assignandorum, oppugnator Philosophorum et Theologorum, Confessorius etiam Nostrorum.

1777/8. ugyanaz. 1778/9—1780.. 1781-től a „congregatio minor“ praesese, 1782-ben „professor Rethorices“, 1783-ban prof. Humanistarum II. Anni, 1784-ben „professor historiae universalis.“ Ekkor találta meg valódi hivatását. Történt pedig ez úgy, hogy Koppi Károly, ki előbb kassai jogakadémiai tanár volt, itt sok megtámadásnak volt kitéve és e miatt állásáról „lemondott.“ Mulay Konstantin rector erről jelentést tévén, a Helytartó-Tanácsból 7544—1783 okt. 14. érkezett válasz Koppi a szerzetesi fegyelemben ütköző tetteinek elbírálását a Rendfőnökre bizza, Bolla Mártont mint praesentáltat új hist. taurári elfogadjja és utasítja Mulayt, hogy új rhet. professor iránt tegyen javaslatot. A közlekedés, a javaslatétel és az intézkedés mindenestre nagyon lassú lehetett, mert hiszen Bolla 1783-ban már nem volt rhetorices professor.

1785. ugyanaz. Azután „anno 1785. exeunte Convicto Nobilium et Seminario I. Joseph iussu Josephi II. Caesaris soluto, Collegium quoque Patrum de Scholis Piiis solutum fuit. Professores soli manserunt, ne illi collecti sub eodem capite, sed quo quemque liberam arbitrium, aut fors fortuna spesque magis optima tulit. Hic Status Nostrorum fuit usque ad annum 1792-um, quo agentibus Statibus et Ordinibus Convictus et Seminarium jussu Leopoldi II. Caesaris revocatum est, nostrique rursus eadem mensa, sub eodem tecto et capite vivere coeperunt vid. Hist. Domus.

1792/3 ugyanaz.

1793/4 még „prof. philologiae“ és „censor registorum.“

1794/5 ugyanaz.

1795/6 ugyanaz.

1796/7 rector, Regens Convictus Theresiani, Vice Director Lycei Regii, Administrator Templi, Censor Librorum a Nostris edendorum, Decisor Casuum Conscientiae, Examinator Confessariorum, Confessarius etiam Nostrorum.

1797/8 ugyanaz és exam. Ordinandorum.

1798/9 ugyanaz.²⁾

Ez Bolla kolozsvári életének chronologiai váza. Vajjon lehet-e ezt valamennyire kitérteni jellemző adatokkal? megkísértem.

Bolla classicitással tudott latinul, a kor szokása szerint ezen a nyelven verselt, históriáját is ezen a nyelven írta.

1) Felolvasás az 1899. évi tanári kongresszusból.

2) Mint provincialis (1809—1831) híres volt conservativismusáról. Érdekes, hogy Grosser Jánost maga jelölte meg — mások is megtehették, joga van hozzá mindeniknek — a legkitűnőbb tapintattai utódjának. Erre utalnak a köv. sorok: „Dum Bolla fractus membra laboribus (Est locutus non sine Numine) Nauclerus esto Glosser orbo I (Navigio Calasantiano.) Grechner I. Nep. Grosserhez intézett ódájából 1838. aug. 19. Vác.

Ezenkívül értett a német és a francia nyelvhez. Kolozsvárott kiadott művei a következők:

1) Exc. ill. ac rev. d. Ladislaus e com. Kollonits Transylvaniae episcopus Claudiopoli; év nélkül. — 2) Poesis Claudiopolitanae Georgio Banffi. I. b. de Losonc. U. ott 1777. — 3) Ode, qua august. imperatricis Mariae Theresiae materna in scholasticam juventutem benignitas celebratur. U. ott 1777. — 4) Carmen Georgio Banffi I. b. de Losonc. U. ott 1778. — 5) Ode, quam in laudes august. imperatricis Mariae Theresiae cecinit. U. ott 1780. — 6) Excell. illustr. ac rev. dno Ign. e com. de Battyán episcopo Transylvaniensi. U. ott 1781. — 7) Ode quam comiti Georgio Bánffy (!) obtulit. U. ott 1787. — 8) Eneki szerzemény gróf losonci Bánffy György tiszteletére. U. ott 1791. — 9) Eneki szerzemény az erdélyi országgyűlési karok és rendek tiszteletére. U. ott 1791. (2 kiadás u. ott 1792.) — 10) Primae lineae historiae universalis in usum studiosae juventutis Claudiopolitanae. U. ott 1798—9. 3 kötet. — 6 kiadás: Pest 1843. (Magyarra fordította Kecskeméti Csapó Dániel. Pest 1845—6 és Schröck-Somhegyi Ferenc u. ott 1849.)

Históriájáért 1800-ban Ferenc királytól arany érmet kapott.

Kézirati munkáját: Dissertatio de valachis qui Transylvaniae incolunt — Csaplár Benedek mutatta be a Tört. Társulat gyűlésén 1878-ban.

Költői levele Révayhoz, ennek E legyes Versei 260. lapján. A tavalyi Ertesítőben a kéziratból újra közöltem. Ezen levél 1785-ből való.

Ezen szétszórt adatokat hadd egészítsék ki még a következők:

Horányi, Scriptorum Sch. P. I. 26 8 NM. — Révai, Planum 70. — Hadi történetek 1751. 1787. — Tud. Gyűjtemény 1820. VII. 126., VIII. 124., 125., 1822 XI. 127. — Hazai és Külföldi Tudósítások 1831 II. 38. sz. — Ver Ofner-Pester Zeitung 1831. 91. sz. — Hasznos mulatságok 1831. II. 39. sz. — Tervevek, Magyarok születésnapjai 40. — Ferencci és Danielik, Magyar írók I. — Egyetemes M Encyclop. VI. (Vass József). — Századok 1879 (Huntalvy Pál). — Függetlenség VII. — XI. XIII. XIV. — Ballagi Géza, Politikai irodalom. — Petrik Bibliograph. — Szinyei Magyar írók I. 1199.

Révay Bollához írt „alagyt“ 1777. (Elegyes versek 18—22. ll.), melybe később több verssort ékelt be.

R. 8. számú éneki szerzeményhez a zenét Schreier János philosz. professor írta. L. Ballagi Géza Polit. irod. 537. l. Irodalmi működésére világot vetnek a következők.

I. Lantos-vers. Zaffo rendin.

T. P. Mulai Konstáns neve napjára.

Kedvedért vontam Magyar hangra lantom^a
Hurjait Konstáns, 's jeles érdemidre
Nézve Múzám — is Magyar öltözetben
Lépek elődbe.

Hófehérségű patyolatja öblét
Gyenge szellőknek lelélése tölti.
Drága pártáján ragyogó boglárók
Fürtjei rengnek.

Rajta a skarlát, az arany peretznék
Súgarit sziván, pirosúl kerekded
Lángoló fényvel, suhogó atlatszán
Es az igaz — gyöngyl

Vig tekéntettel fogadod reményli,
Mely reménységét szemem szökellő
Ritka vidámság, szeretetbe mártott

Ortiza jelenti.

Ime belépett, 's örömrékre virradt
Nagy neved' napján fejt hajta, buzdón
Udvarol, 's véled kies énekének
Közli az hangját.

Értem azt, úgy-mond, hogy ezen napodra
Nem tsak Erdélynek tekerős határin
Tesznek üdvözlést; hanem a' Dunának
Tér-menétén — is.

Sőt hol a' tenger szökevény leánya
Tő nevet vévén szabados vizével
Szélesen terjed, 's Balatonnak örvend
Szerte hivatt:!

Ott az ékesség jeles annya Veszprém
Dombort sziklak takarekos hátán
Fenn-ülő várát ma nemes neveddel
Hangzani hallja.

Mert az Egyháznak kegyes atya, és fő
Papja nagy Bajzát papi, és világi
Uri rendek közt leg-előre mondja:
Múlai éljen.

A' barátságos pobarak forognak,
Villog a' vendég keze, s' isokolólag
Oszve tserdített üvegekkel érted
Hármosan isznak.

Nagy ditsérettel kiki életednek
Bölszen intézett folyamotja rendét
Vig beszédjében teszi, 's érdemessen
Égre magasztal.

Illy öröm torlik Kalotsán — is érted,
Hol sok erkölcsöd, 's tudományod' élő
Fénnyre fenn-forgó ragyogással hinti
Tiszta világját.

Kit tehát híres papi-fő-személyek
Kit megyés-tisztú nemes úri rendek
Szerte tisztelnék, mi-is itt köszöntünk
Szives örömmel.

Boldog esztendő'k' futamó hamarját,
Jó-s-erentsédnek keze, kötve tartsa.
Élj, nyugodj folyvást az öröm', s ditsőség
Fényes ülében.

Ti pedig napnak keletével egygyütt
Gerjedő szellők, kik ezen keresztül
Füdogálván a' Magyarokhoz bosszú
Szárnyal eveztek,

Még ma felvévén beves énekünket,
A' Dunán által sebesen viyétek,
Ott-való vigság örömrünk tűzével
Kettesen éjjen.

Jöllehet számosb legyen ottan a' sziv
Mintsem itt; még is fog hevülni töltnök
Ujra; mert minket közelebb tsapással
Er az öröm-láng.

— Odae Latinae et Hung. —

Mikor írta Bolla ezen alkalmi üdvözlöt? Kézirata nem ad fölvilágosítást. Nyilván Mulai első vagy második esztendejében írhatta, mikor előbbi állomásainak emlékel

nem tűntek még el az emlékezetből. Szabad-e ezen költeményből következtetni? Mulai kedvéért vonta magyar hangra lantját Bolla . . . ez prózában annyit tesz, hogy a házfőnök buzdította Bollát a magyar verselésre. A páriásták közösvári báza sem vonhatta ki magát a kor irodalmi áramlataiból.

(Folyt. köv.)

Tarlózás

a helyszozsolnoki esperesi kerület történetéből.

Összeszedte: *Kocás György*.

IV. Plebániák.

B. Szamosújvár. Latin szert. plebánia. (Zárda). 1880. E közleményemben is folytatom a vallásos buzgóság és áldozatkészség nyilatkozatainak ismertetését. A zárda temploma iránt nagy kegyelettel viseltető s vallásos szíve sugallatát követő Kerei Lucia látván, hogy a fekete dalmatikák az idő által megrongáltattak, azok megújításán ernyedetlen szorgalommal kezdett működni. Szappanyos Netti asszonyosság által ajándékozott drága selyem kelméből azokat megújítja, széleiket ezüst paszománttal ékesítvén fel. Majd pedig özvegy Hermann Jánosné szül. Hollósy Rozália buzgólkodik az oltár körül, ezt egy kinaezüst kehely és páténával ajándékozván meg s egy ezüst návikulával; míg Kozma Döme deési zárdafőnök a ház zsindelyezetéséhez 20 forinttal járul, maga pedig a zárda a roskadozó színt állíttatja helyre.

Az ez év elején alakult „Szent Anna-társulat“ is üdvösön érezteti hivatásos tevékenységét. Nemesak tagjaiban szaporodik, lévén a tagok száma 250, hanem hozzájárul az Isten háza díszének gyarapításához is. Holló Tamás gárgyánnal élén 225 frton hat kinaezüst gyertyatartót vásárol. Ezen összegből 78 frtot gyűjtögetés útján szedték össze, a többi nagyobb összeget maga a társulat pénztára fedezte. De saját és meghaltjaik lelki üdvének emeléséről sem feledkeznek meg. — minden hónap első napján az élőkért — másodkán pedig a holtakért szent miséket szolgáltatván, szolgálati díjjul a társulati pénztárból 2 frt 40 krt fizetvén.

Az 1881-ik év is hálával emlegeti Kerei Lucia nevét, ki ismét nagy buzgóságot fejt ki az Ur szent hajlékának díszítése körül, a templom fehérnemű tárgyait szaporítva oltárbroszok, ántipendiumok, oltárpárnák, függönyök stb. készítésével.

Az 1882-ik év sem tűnt el nyomtalanul. Korbuly Miklós 150 frtjával a szószekeket aranyoztatja meg; Megyesi József szent József és világosító szent Gergely olajtestését képeivel díszítet két lobogót ajándékoz; Pap Carolina a főoltárra helyezett Mária-szobrot aranyoztatja be; ily aranyoztatást eszközöl Bulbuk Kristóf is a főoltár 6 gyertyatartóján, míg özv. Korbuly Jánosné a hét fájdalmu Szűz, szent Anna és Joáchim képeit huzta méltó díszbe stb. stb. Merza Mária urnó pedig a szent mise-alapokat gazdagítja, saját lelke üdvéért végzendő szentmisékre 100 frt alapítványt tevén.

Egyéb apróságokat elhagyva, felemlitem, hogy assisi szent Ferenc 700 százados évfordulóját a zárda is nagy ünnepségek közt tartotta meg, valamint a lourdes-i jelenet 25 éves jubileumát is. A „Szent Anna-társulat“ is mindinkább gyarapodik vagyona és tagjaiban. Pénztára 300 frt, tagjaiban pedig 377-et számlál.

1883. Ezen év március 29-ről a Historia Domus 218-ik lapján a következő megdöbbentő eseményt találjuk feljegyezve:

„Országunkat és egyházunkat kifejezhetlen veszteség érte. Majláth György ádáz gonoszság áldozata lett 1883. március 29-én.“ Jellemzését a scriptor Domus következőkben adja: „Oly hazafi volt, hogy a bazaszeretetében széles ez országban öt senki, de senki felül nem multa; oly igaz volt, hogy szívében csalárdságnak helyet sona nem adott; ajka sóha sem beszélt mást, csak azt, mit szíve érzett, lelke gondolt. Hazáját jobban szeretete mint ömagát. Ő volt korunk Verbőczyje. Bűszkesége volt a katolikusoknak. A kath. egyház igaz, hű és nemes fia volt. Majláth György oly nagy katolikus volt, milyen fájdalom, hazánkban igen kevés van. Esze nem szégyenlette hitét; tudománya nem veté meg vallását. Vasár- és ünnepnapokon a szentegyházban térdre esve és ajtatos imába merülve, a sz. Ferenc templomában az ajtatoskodók bámulatára végezte az imáit. Mikor a templomba lépett, vagy onnan kiment, ujjait épen úgy belemártotta a szentelt vízbe, mint bármely szegény ember. Örkdőjké porai feletti az Isten békéje.“

A gyász e szavait a Háztörténetben a hála hangjai követik. Czecz Emmánuel és neje Papp Mária 6 kinaezüst gyertyatartóval látják el az oltárt, mely jótéményért a gárgyán rájuk és gyermekeikre Isten bő áldását esdi le.

Majd az elismerés hangjaival is találkozunk. Ugyanis, fr. Piramowitz Konrad generalis visitator ez év június 14-én Holló házfőnökről ezt mondja: *Variae renovationes adnotatae sicut in tecto templi ita contentus, insipienti innumeratis renovationibus magnum conatum superiosis satis testantur. Fiat ad majorem Dei gloriam!*

Nevezett Piramowitz biztos elnöklete alatt f. év július 29-én tartományi gyűlés tartott, midőn Simon Jukundián atya helyett, ki 9 év alatt tapintatteljesen kormányzott, mást kellett választani a vocalitásnak. Szavazattöbbséggel főt. László Polikárp atya választott meg, ki a nevelés és különösen a szerzet növendékeinek a theologiai fokban történet szorgalmas működése által nagy érdemet vívott ki magának, ki minden kellékekkel birarra, hogy fontos és nehéz hivatásának megfeleljen.

Említett gyűlésen Holló Tamást ujjolag szamosújvári gárgyánnak választották. Házfőnöki és lelkészi tevékenységben is ismét csak üdvös folytonosság mutatkozik. Még ez évben (1883) arról gondolkozik, hogy az általa építtetett toronyba a „Legszentebb Szív Asszonyának“ tiszteletére egy harangot is öntessen. A szándékot tett követte. A kegyes jótévkök élükön Frankné-Pap Karolinával, összeadtak 1057 frt és 20 krt s ennek erején megöntették a 916 bécsi font súlyú új harangot, mely a bal toronyba felillesztetvén, nov. 19-én lett felavatva. (Körirata ez: „A legszentebb Szív Asszonya tiszteletére a buzgó hívek adakozásából a szamosújvári Sz. Ferenc-rendi zárda temploma javára öntette Holló Tamás gardián 1883-ban. Egek királynéja, Mária, segíts! Tekintetes Frank János ur és neje Papp Carolina, mint patronosok.“ Öntetett Walser Ferenc öntő műhelyében 1883. október 10-én.

Ez évben (1883.) a jótékony hívek szép sorozatát bezarják Bulbuk Kristóf, Merza János, Popovits Tivadar, Czecz Emmanuelné, Papp Mária és Pitter Antalné, kik közül a há-

rom első díszes kinaezüst oltár keresztet vesz, utóbbiak pedig a templom díszes ruhakészletét gyarapíták.

Ily gazdag folyamatu volt az 1883-ik év. Nem csoda azért, ha az érdemeket méltányolni siető s a jótéteményekért a provincia nevében is hálás rendtartományi főnök László Polikárp, az 1884-ik év elején következő elismerése és hálás köszönetével adózik mindazoknak, kik az Isten háza építése körül buzgózkodtak:

„Ambár Isten jóságának kell köszönnünk mindent; azonban nagyobb hőrderejű események és nevezetesebb tettek létrehozói, előidézi, mint eszközei a gondviselésnek, tiszteltreméltók maradnak és az érdekeltek részéről mindenkor hálára érdemeket lesznek. Örömteljes szívvel látom a jelenlegi zárdafőnök tő Holló Tamás atya grádiánsága alatt létesítetteket és bámolom; miért is szívem sugallatát és az igazság újmutatását követve: ezennel őszintén mondom hálát először a fenn címzett zárdafőnöknek és másodsor azon kedves jötevőknek, kik az általam csodált művek létrehozásában közreműködtek. Ha azzal, mit valami szempontból tesszünk helyeset, Istent dicsérjük és pedig a legméltóbban, mert a tett nem szó és légyverdeső dicsőség, hanem a belső való tiszteletnek nyomatkozás kifejezése: akkor az ilyen tettek kellő mérlegelése és érdemleggs jutalmazása sem maradhat el a Midenható részéről, a ki maga az igazság. Ambár annyit kívánok jót e háznak jötevőinek és annak szent ügyei előmozdítóinak, mennyit hálátel szívem kívánni képes, mégis mert ezt a feltűnő áldozatkészséggel szemben igen silány jutalomnak tartom: arra kérem a Mindenhatót, hogy Ő elégtelenségemet a hála kedves adójának leróvásában pótolja ki, megadván jutalmul az említetteknek mi földi boldogságuk teljéhez szükséges és beirván becses neveiket az élet könyvébe, mint ezen szerény könyvecskébe be vannak vezetve. E kívánalmamban osztozik azon szerzetes tartomány minden egysége, melynek méltatlanságom igénytelen főnöke ez idő szerint, ennek teljesítője pedig a mindenható Atya, Fiu es Szentlélek Isten. Amen!“

Egy szerény szerzetesnek ajkairól oly kedvesek az elismerő szavak, a mily édesdeden terjeszti a völgy öléből illatát a kis ibolya. Az ily elismerés munkára emel, a munkában edz, jótékonyására lekesíti és az embert emberibbé teszi, látván, hogy magán vagy közmunkásságának értéke kellő mérlegelésre talál ott, hol a valódi érdemek igazságos itélőszéke áll. A csatát vitézül végig küzdött harezos nyert sebeinek elfelejti égő tájdamát, ha vitézlo generalisának hallja dicsérő szavát! (p. 211 225).

(Folyt. köv.)

Talan megis csak kár volt.

Senki se merje mondani, hogy Gyulafalva nem város, hogy az falu, ha feje a nyakán háborolva akar trónolni, mert bizony mondom, úgy jár mint az egykori, kinek a feje györe postán s többi méltóságos része egy hét mulva került haza.

Ez furcsának igaz, hogy furcsa, de a jó gyulafalviai kokusz-diónak néztek, mi legkevésbé volt, s miután eléggé kiüggatták, haza küldték a drága fej fotografiáját, hogy gyönyörködjék a felesége is benne.

Es ugy is van. A hol villanyvilágítás van, meg toronyóra, az nem lehet falu, s ha hozzá vesszük, hogy még magas hivatalai is voltak s büszke a bárdos bakterei, akkor csak mormoghatjuk, hogy városnak ugyan nem város, de azért csak város. A sárral, a mibe könnyen belefutadhatott volna az ember nem törődöm sem a falábakkal, a mikkel azt kerülték. Engem e híres Gyulafalva csak annyiban érdekel, hogy itt laktak az én embereim, sulányi Sulányi Adám és Velejteji Abrahám kedves társaikkal boldogan, megelégedetten

Sulányi Sulányi Adámnak szép birtoka volt itt, kedves felesége és jó étvágya, mi mellett tanuskodott domboru hasa s piros pozsgás arca. Pipagyüjteménye híres volt a környéken s ő maga is arról, hogy a legtöbbet eszik, meg többet iszik s borzasztóan pipázik. Tudott ő a politikából is valamit, azt hogy jó a töltött káposzta füstölt disznó hússal és értett a grammatikához is: amo amas amat — szeretem stb. Tudott szónokolni is, de a megyegyűléseken rendszeren be volt rekedve, s ha a sor egy-egy asztalnál poharazás közben mégis rákerült, ki nem fogyott a szóból, megemlített Arpád ősapánk dicsőséges honfoglalását s a magyarok viselt dolgait századokról-századokra, zamatosabbnál-zamatosabb kifejezésekkel kisujjárólva. Boszankodni ritkán boszankodott, de ha megharagudott iszonyú volt. Ugy tudott fujni, mint az állatkertben boldog életet élő „Jónás.“

S e nagy alakot egy asszonyka merre dirigálni. Tudott hizelegni neki, tudott sirni, tudott elajulni, értett a határos jelenetek előidézéséhez, birtokában volt minden eszköznek.

Értett a parancsoláshoz is, izlése volt a divathoz is, mint minden fiatal asszonynak.

Velejteji Abrahám uram bizony már valamivel vékonyabb kiadású, folyton mozgó ideges alak. Híres tudós, tekintélyes szónok és elismert szalonember, a becsületre tul sokat adó lovagias volt. Neki is csinos kis felesége volt tele szeszélylyel, mint más, tele mindenféle furcsaságokkal. Szegény sokszor tépte haját miatta, sokszor ütött a homlokára, sokszor átkozta a pillanatot a mikor megismerte, de mihelyt a szabó elment számlájával, megint a régi volt, a szenvedélyes, szerető férj.

E két család nagyon jó barátságban is élt s nem szükség tán mondanom, hogy mindkét helyen fényes háztartást tartottak. Különösen a nők kötöttek erős barátságot s példás egyetértésben éltek. Ruhájuk, mindentük egyforma és igazán példaszzerű volt egymás iránti szeretetük. A két úr sem haragudott ezért. Velejteji értekezéseit fejbőlintgatva hallgatta mindig Sulányi s hogy álmodt is nem látott, annak az volt oka, hogy Velejteji jól-jól oldalba bökte. Sokat öksém veszekedtek s egyiknek hevességét hütötte a másik flegmája. S e boldog állapot még sem tartott mindig. A két asszony csinálta a komédiát. Beléptek az állatvédő egyesületbe mindketten s bizony a következő választáson Sulányiné lett az elnök.

Velejtejinének ez egy kissé nem tetszett, de vigasztalta a remény, hogy majd jövőre ő lesz az. Így a jó egyetértés meg-megzavarodott, míg aztán holmi kicsinység egészen összerontotta. Mint társulati tagok kitűnő tyukfajt hozattak s azokra fordították minden gondjukat. Itt is azonban Sulá-

nyuénak kedvezett a szerencse s bizony őt csak többet emlegették. Ez nagyon sértette Velejteinét, erősen csipkedte barátait, hogy hiszen könnyű neki, mert csak ráparancsol az urára s az egész nap tyukpásztorkodik, hogy nem az ő érdeme az egész dolog. Most már szebb kalapot vett és cifrább ruhát. Szidta barátját nagyravágyónak, özőnek, kacérnak.

Sulányiné szebb is volt valamivel, meg szónokolni is jobban tudott s Velejteinét mindezt most tapasztalta.

Sulányinét sem színtek megingeregni Velejteinével s így egy gyűlésen erősen összekapáltak. Esküdt ellenségek lettek s ezzel aztán vége lett a két férj barátságának is.

Velejteinét alig ért haza már is elájult; a férj megrémülve szaladt a hideg vízért s a hideg víznek meg is lett a hatása. Felugrott, sirt, szidta a férjét, hogy gyáva, haszontalan, hogy nem mer felesége becsületeért kardot vonni, hogy ásatul köszívű, irtalmatlan fatuskó.

Gondolni lehet, hogy Velejteinét mindezt hogy fogadta, hogy dühösen rohanta meg feleségét, hogy csak beszéljen. Mindent megtudott. Reszketett a méregtől és nem tudta, hogy miért mérgeződik, bosszút esküdött és nem tudta, hogy ki ellen: az elme elvesztette logikáját, a tudás a komolyságát csak öklét rázta keményen, hogy miért mérgeződik, bosszantotta, hogy feleségét nyilvánosan sértegették, hogy őt magát is bele vegyítették a dologba s papucs hősnek címezték. És mérgeződött azért. Máskép tett Sulányi. Felesége szintén megpróbálta ugyan az ájtulás művészetét, de bizony Sulányi csak mosolygott rá, csak pödörgette kemény bajuszát. Hagyta őt pihenni, senkit bozzá nem bocsátott, midőn ballotta az ébredés után a támadást, a szidást csak mosolygott s bodor füstöket eregetett pipájából. Ilyen volt a jó Sulányi, hallgatott, egy szót sem szólott, minek, hogy olajat öntsön a tűzre?

Azonban nem azért az asszony, hogy furfangos ne legyen. A jó Sulányinak egy gyengesége volt s ez abban állt, hogy mindenre rávehető volt, ha a hátát vakarták. Ha pedig felesége vakarta, mindent megígért neki.

Az asszony őstére mindent elefedett s a jó vacsora után ő maga kérte férjét, hogy engedje neki azt a kedves munkát. Es a férj boldog volt, hogy mennyre diadalmaskodott az asszonnyal. Most az egyszer azonban csufult jár, mert ő is megígerte, hogy Velejteire haragudni fog s hogy kerülni fogja, sőt még azt is, hogy szükség esetén elégtételt szerez.

A híroőkék jártak, hordták a pletykát. A nők tolmácsolták azt férjeiknek s a borjuból ökör lett. Mindinkább dühöngtek egymás ellen, bovatovább, mind jobban rázták ökleiket.

Ilyen állapotok közt találkoztak aztán egyik kaszinóban. Dühösen pillantgattak egymás felé, szemük csak vádat szórt egymásra. Végre is Velejteinét kezdett incselkedni és célozgatni, minek kihívás lett a vége. A segédek pisztolyban állapodtak meg. Háromszori golyóváltás 5—5 lépéssel előre.

Az asszonyok ekkor rémültek munkájukon. Sirva kérték férjeiket a visszalépésre, de azok borzasztó flegmával irták meg végrendeleteiket. Az ügy komoly lett, mindenki a jó barátokból ellenségé lett felekről beszélt, az érdeklődés nagy volt mindenütt. Egy szerencsés véletlen mégis közbejárt. Hamarjában egész városban nem kaptak pisztolyt s így régi mordályokra szorultak, melyek falí diszül szolgál-

tak. Belenyugodtak sorsukba s amugy more patrio megtöltötték magyarosan fegyvereiket.

Hanem a mordálynak az a jó tulajdonsága van, hogy ha erősen megtöltik nem lehet vele találni, s ha több golyóbist tesznek bele, azok igyekeznek minden irányban szaladni, csak egyenesen előre nem.

Velejtein volt az első lövés sora. Sulányi rendületlenül állt pocakos gyomrával vele szemben, s pisztolya előrenyújtott kezében. A lövés megtörtént, de inkább ágyudőrejhez volt hasonlító, úgy hogy rángatózás miatt a Sulányi pisztolya is elsült s a két dőrej földhöz terítette őket egytől egyig. A segédek azt erősítették, hogy meg vannak löve, nem akartak fölkelni, Velejtein megstükketett s fájdalomában mint a lapda úgy gurult a földön, Sulányinak meg a keze sérült meg. A lábaival végzett olyan gymnastikát, hogy szörnyűség. Rengeteg habotával fogadták őket Gyulafalva városában. Megérdemelték.

A dolog a jó plebános urnak is fülbe jutott. Az öreg pap bácsi pedig épen nem szerette, ha hívei ellenségeskedésben éltek, ez a párbaj historia bozzá egészen felbőszítette. Csak a vasárnapot várta. Ebédre hívta mindkét családot, mert tudta, hogy minden szegényük mellett is, így a templomba eljönnek. Úgy is történt. A többi elvégezte a szöszékről. Híveit megtudhatták, hogy sokszor nagy dolognak kicsinyiség az oka s hogy mindig az egyetértés, szeretet és barátság és igaz komolyság hozza meg a nyugalmat, az összeférhetőséget. Azt pedig komolyan lelkükre kötötte, hogy életüket minden ok nélkül könnyelműen máskor ne tegyék ki a haláluk s hogy a férfit férfivá az önállóság tevén, az asszony népre észszerűen hallgassanak.

Az ebéden a két család is kibékült s éltek megint példás szeretetben. Az állatvédő egyesületnek elnöknője most már Velejteinét lett. Későn látta át, hogy a mit tett, talán még is csak kár volt.

s—f.

KISEBB KÖZLEMÉNYEK.

„Te klerikális!”

Van nekem egy veszekedő barátom, a kivel, ha összekülönbözünk, utolsó dorongként azt szokta szegény fejembe vagni hogy: te klerikális.

A napokban egy magát okosnak tartó ur azzal vágta ki magát egy nehéz helyzetből: „hogy ha ti nem volnátok olyan klerikálisok!”

Azonban uton-utfélén is hallatja mindenütt az ember, hogy dobálóznak ezzel a kitejézással: te klerikális!

Hát t. uraim, kik ezzel a szóval dobálóztok: mondjátok meg őszintén, hogy mit jelent az a klerikális? Mert én már sokakat megkérdeztem, de eddig még nem vagyárta meg senki sem, mert nem tudta — de azért egyre hajtogatja. te klerikális!

Az egyiknek az a klerikális, a ki templomba jár. A ki még gyónni is elmegy, az már botrányosan klerikális; a ki hitét mással vagdaltatni nem engedi, ki egyháza parancsait tetteg is vallja: klerikális. A ki követeli hogy az ifjúság vallásos nevelésben rézesüljön: az klerikális. A ki minden papot, apácát agyon nem kövez: az, klerikális; az ki cseleke-

deteiben a tulvilágra is ügyel: az már rettenes klerikális. A ki a politikai és társadalmi életben is vallása szent tanaira tekintettel van: rettenetes klerikális. A ki nem engedi a maga jogát, azt védelmezi: az klerikális. A ki mindenben az igazság elve szerint jár el: az klerikális. A ki modern, hangzafázisoknak fel nem ül: az klerikális. A ki e jubileumi évben Rómába fog zárandokolni: az bizonyosan klerikális lesz.

Ugyan t. uraim, kik uton-útfélen dobálóztok a klerikális szóval, tudtok-e még egyéb bünt szegény fejűnkre olvasni? Mert mi bevalljuk, hogy mindezekben bűnösök vagyunk. Sőt elárulunk mást is.

Azt, hogy mi magunkra vettük a „középkori sötétség“ köpenyét és elhatároztuk, hogy titeket is klerikálisokká fogunk tenni!

Igen, klerikálisokká! Ez elég erős kijelentés és bizonyára megijedtetek, kik csak dobálóztok e szóval: klerikális.

Uraim, ti nem klerikálisok, féljete! képzeljétek el, hogy az egész társadalom klerikális!

Vasárnap az emberek nem dolgoznak, hanem templomba mennek; nem káromkodnak, hanem imádkoznak; nem lopnak, váltót nem hamisítanak; nem csinálnak mocsai emberkínzást, nem gyilkolnak, nem rágalmaznak, istentelen erkölcsrontó újságok nem jelennek meg, az iskolábau nem szabad a bitetlenséget terjeszteni.

Uraim! nem borzasztó lesz ez? Mit fogtok akkor csinálni, ha nem fogjátok másnak azt mondhatni: te klerikális.

Mi lesz veletek, ha vesszőparipátokon nem lovagolhatok? Pedig eljön az az idő, hogy azzal a vesszőparipával, hangzatos, üres jelszavakkal nem lehet félrevezetni az embereket!

Mikor 1856-ban az osztrák konkordátum megkötéséről volt a szó, mindenki a konkordátumról beszélt. Történt, hogy Budapesten a dunaparton két gyümölcsös kofa összevesztett s mikor már a kofaszótár kimerült, az egyik azt vágta oda a másiknak: te konkordátum!

Ti „klerikális“ vesszőparipán lovaglók, vajjon nem-e egészen hasonmásai vagytok annak a kofának?

De hát miért is nem felelek arra, hogy mi is az a klerikális? Azt hiszem, hogy a fentebbiekben megfeleltem.

(K. É.)

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Püspökünk** az autonómiai kongresszus gyűlésein állandóan részt vesz és szabad idejét a székesfővárosi kath. jótekonyságu intézetei látogatására szenteli. Mindenhol int, buzdít, vigasztal. A mint értesülünk, f. hó 13-án Kolozsvárt az igazgatótanács havi ülésén fog elnökölni s a következő napon a szt. Antal-társaság felolvasó gyűlését fogja magas megjelenésével megtisztelni. Azután hosszabb tartózkodásra székhelyére visszatér.

— **Kinevezés.** Lázár Pál csikrákosi kántortanítónak neveztetett ki.

— **Halálozás.** Balogh Ferenc udvarhely-szentkirályi lelkész életének 74. — áldozó papságának 49-ik évében a haldoklók szentségeinek buzgó áhitattal való vétele után f. é. f. hó 3-án Istenben elhunyt R. i. p. s!

— **Halálozás.** Ucsnay szül. nemes Hackl Sarolta urnő Trencsén-Teplicen 72 éves korában elhunyt. A boldogultban Ucsnay István nyitra-egyházm. áldozó-pap és gyulafehérvári tábort lelkész édes anyját gyászolja. R. i. p. s.

— **Egyleti élet.** A mocsvidéki katolikus polgári olvasókör, főiyó hó 4-én délután az egylet helyiségében évi rendes közgyűlést tartott. — Héjja Kálmán elnök nyitotta meg a gyűlést, afölötti örömeinek adva kifejezést, hogy az alig egyéves olvasókör az elért erkölcsi sikeren kívül, melylyel a község előkelő elemeit pártolótagok gyanánt megnyerte, anyagilag is szép eredménnyel működött, a menyiben 100 korona megtakarított és takarékpénztárba helyezett összeggel zárhatta le számadását. A költségvetés előirányzása, a tisztikar és választmány megújítása után a gyűlés élénk haneulat és a jövőben való erős bizalom kifejezése mellett oszlott szét.

— **Meghívó.** A „mocsvidéki katolikus polgári olvasókör“ egy harmonium beszerzésére 1900 február 11-én az „Arany Fácán“ vendéglő összes helyiségeiben zártkörű tánc-estélyt rendez, melyre e lap t. olvasóit tisztelettel meghívják Héjja Kálmán, elnök. Ferenczy Ingomár, pénztáros. Nagy István jegyző. Rendezők: Bartesch György, Dobai Ferenc, Gergely Sándor, Janovits Salamon, Kovács Géza, Kaiser György, Lengyel János, Moldován Domokos, Páll Márton, Tordai János, Schwartz József, Várhegyi János. Kezdeté este 8 órakor. Személy-jegy 2 korona, család-jegy 3 korona. Ételekről és italokról gondoskodva lesz. A zenét a szamosújvári első zenekar szolgáltatja. Feltűnéseket köszönettel fogad és hirlapilag nyugtáz az Olvasókör. — Jegyek előre válthatók: Rosmann Samu és Ferenczy Iugomár urak üzletében.

— **Meghívó.** A gyergyói róm. kath. tanítóegyesület évharmados rendes közgyűlését 1900. évi február hó 14-én (szerda) d. e. fél 9 órától kezdődőleg Gyergyó-Ujfaluban a róm. kath. népiskolánál fogja megtartani, melyre a t. tagtársakat és a tanügy barátait tisztelettel meghívjuk. Tárgyorozat. 1.) 1/9 órakor szentmise hallgatás. 2.) Gyakorlati tanítás tartanak: Bara Etelka számtanból a IV. leány-, Benedek József magyar nyelvtanból a III. negyes. László Antal a földrajzból az V. fu. — Pap József irva-olvasásból az I. vegyes osztályban. 3.) Elnöki megnyitó. 4.) A mult gyűlés jegyzőkönyvének felolvasása és hitelesítése. 5.) Elnöki jelentések. 6.) A gyakorlati tanítások méltatása. 7.) Felolvas László János hitelemző. 8.) Kell-e az osztatlan iskolánál külön tanterv? Előadja: Adám Polixéna. 9.) Páll Albert felolvasása. 10.) Önképzőköri jelentések. 11.) Indítványok. Gyergyó-Ditrő 1900. február 2. Józsa Sándor elnök. Borka Lajos f. jegyző.

— **Római hírek.** Nemrég történt, hogy a Quirinalisban Umberto átölelte, megcsókolta Saracco urat, a senatorok elnökét és nyakába akasztotta sajátkeztleg Olaszország legnagyobb rendjelét, mivel immár ötven éve szolgálja oly hűen a piemonti udvart. Ez alkalommal Saracco egyuttal átadta a senatorok újvi üdvözlését is a királynak és lelke tulajdonuló örömeiben és szavakra fakadt: „Sire! Új évet kezdtünk! Hogy mit hoz majd a jövő, nem tudjuk, mert egyikünk sem tudja felődni azt a titkos jövőt, mely Jupiter ölében pihen. — Szépen vagyunk! A Quirinalisban újra Jupiter tozans villámai cikkáznak. De menyire másképen gondolkodik még a jó piemonti nép, mely egykoron oly szép példáját látta a hitnek

és vallásosságnak királyi urában! — E héten érkezett meg Rómába a 3-ik olasz és az első piemont nagy zarándoklat. A következő hetekre is terveztek már külön zarándoklatokat. Ez első zarándoklatot Vercelli egyházmegye rendezte és összehozott vagy 2500 zarándokot. Zuhogott az eső, dühöngött az influenza mindenfelé, de azért a piemontiak nem tágitottak. Rómában a tizenkét apostol templomában jöttek össze, hogy főpapiaik elnökelete mellett megbeszéljék a templomlátogatások sorrendjét és módját. Több konferenciában világosították fel a zarándokokat a búcsú-elnyerés feltételeiről és példás rendben nyomban meg is kezdték az ájtatosságot. Csütörtökön fogadta őket Ő Szentsége. — A kolonia is folytatta megkezdett templomlátogatásait. Február 4-én reggel vonultak be S. Maria Maggiore templomába, hol Msgr. de Nagel, az „Anima“ rektora mondotta a szt. misét és tartott gyűjtő szt. beszédet. A körmenetben részt vett Dr. Lueger bécsi polgármester és Di Pauli volt osztrák miniszter is. — A napokban ért Rómába egy különös osztrák zarándok. Kis faluja az Alpesek alján egytől-egyik Rómába akart jönni, de feljük nem volt. Összeraktak tehát annyit, a mennyit tudtak és épen egyre tellett. Ezt azután útnak is menesztették azon feltétel alatt, hogy Rómában sokat fog majd imádkozni falujáért.

— **La Gerarchia Cattolica.** A világ katolikus egyházi hierarchiájának méltóságairól szóló 1900-iki évkönyv most jelent meg s ebből tudja meg, hogy a bibornokok kollégiumának 62 tagja van, kik közül négy egyházi férfiú még IX. Pius pápától kapta a bibort: Oreglia, Parocchi, Ledochovsky és Canossa. XIII. Leó kormánya alatt 56 bibornokot nevezett ki, ezek közt 34 olaszt és 26 külföldit: huszonötén székelnek a kuriában, harmincegyszer érseki székhelyen, a bibornokok közül 6 főpap, 49 pap és 5 szerpap. A kollégium nesztorja msgr. Canossa, a veronai érsek, ki 91 éves és 25 év óta hordja a bibort. A legfiatalabb tag Vivezzy Tuto kapucinus atya, ak 46 esztendő. XIII. Leó uralkodása alatt 131 halálozás történt a biborosók sorában. A patriarchák száma 14, keleten 6 és nyugaton 8. Az apostolok utódai közt van 174 latin és 19 keleti érsek, 776 latin és 55 keleti püspök olyan, kinek megyéje is van. Így tehát a tényleg kormányzó főpapa száma 1070 az idén, kik közül Európában 614, Ausztria-Magyarországban 55 székel. XIII. Leó uralkodása alatt az egyház terjedése következtében 2 patriarehai, 31 érseki, 101 püspöki székek rendszeresítése vált szükségessé, azonkívül 3 apostoli követet séget, 61 apostoli helynökséget és 11 prefekturát alakítottak meg.

— **„A ki a pápába harap, belehal.“** Ha igaz a szent atyák véleménye, hogy Isten ezt a földet az ő országának, az egyháznak kedveért teremtette: akkor a világtörténelemben sok mindenféle emelkedés és pusztulás meg van magyarázva. Áldás kísérí azt, aki az Isten egyházát tiszteli és oltalmazza; előbb-utóbb bünhődik az, ki az Úr Jézus szeplőtelen jegyesét bántalmazza. Anglia nem tagadhatja, hogy mint nagy hatalom sokat vétett a jog és igazság ellen, midőn az olasz összeesküvőket a pápaság ellen segítette.

Cavournak legagilisabb cinkostársa Palmerston volt. Most az igazság Istene vissza kezd mérni Angliának büntetéssel. „Qui mange du pape, en meurt.“

I R O D A L O M

* **Fuzió.** Az óriási számban közkezen forgó Magyar Néplap, a nemrég alapított Néppárt című lappal fuzionált. A két lap ezután csak Néppárt címen jelenik meg. A két lap előfizetőinek száma, több 30,000-nél.

* **Katholikus szemle.** A Szent-István-Társulat megbízásából szerkeszti Mihályfi Akos dr. A katolikusok ez elsőrendű folyóiratának II-ik füzeté jelent meg a nála megskózt érdekes tartalommal. Rott Nándor dr. mélyreható cikkelyben közművelődésünket bírálja s rámutat a magyar műveltségnek gyöngéire és hiányaira. Pór Antal lengyel történetirókkal szemben bebizonyítja, hogy a halicsi érsekséget Nagy Lajos királyunk alapította. Székely Károly a Természettudományi Szemlében a múlt év esillagászati, fizikai és kémiai kutatásainak és felfedezéseinek eredményeit ismerteti. Evetovics János a délszláv viszonyok alapos ismerője, a Balkán félsziget vallási mozgalmairól tájékoztat. Tordai Anyos Jefe fogadása címen gyönyörűen kidolgozott bibliás tárgyú elbeszélő költeményt közöl. Ezt követi Lévy Mihálynak hangulatos verse (Sötétben) és Tarczai György történeti elbeszélésének (Dönk vitéz Rómában) folytatása. A gazdag könyvismertetési rovatban bighadt, de tanulságos kritikákat közölnek. Karácsonyi János dr. Lakatos Vince, Bärdes Remig és mások. A tartalmas füzetek politikai szemlezárlja be. A Katolikus Szemlé a Szent-István-Társulat tagja tagilletménytül kapják. Nem tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Tagságra jelentkezések, valamint előfizetések a Szent-István-Társulat titkári hivatalához (Budapest, VIII. Szentkirályi utca 28 szám) intézendők. A Szent-István-Társulatnak tagja lehet minden magyar honpolgár (férfi és nő), aki a Társulat céljaira (jó könyvek kiadása által a vallás-erkölcsi élet megvilárcsítása) évekenk 6 korona 30 fillér tagdíjat fizet.

— **Pályázat a csik-madarasi rk. kántortanítói állomásra.** Jövedelem: 1. 800 korona készpénz a birtokosság „Major sági“ pénztárából napi előleges részletekben. 2) 200 korona stólaris jövedelem. 3) 84 terfű kenyőfa beszállítva, értéke 136 korona. 4) Négy terfű szénát termő kaszáló hely. 5) 100 korona évtődös korpótlék államsegélyből, ha az illető arra jogosult. 6) Szabad legeltetés és faizás, értéke: 120 korona. 7) Ájtatos alapítványok után 18 korona 40 fillér. 8) Kényelmes új lakás, gazdasági épületek és szép veteményes kert. Kik ezen állomást elnyerni akarják, kellően felszerelt folyamodványaikat alulirothoz benyújtani és február 25-én d. u. 3 órakor a próbán személyesen megjelenni sziveskedjenek.

Csik-Madaras, 1900. január 30-án.

Miklós István,
pébános.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. Irodalmi Társulat. Felelős szerkesztő: **Zlamál Ágost.**
Szerkesztőtársak: **Bálinth György, Eröss József, Péter János dr., Wagner Sándor.**

Nyomatott Papp Györgynél a püsp. lyc. könyvnyomdában Gyulafehérvárt.